Еще одним интересным аспектом использования произведений литературы в географических исследованиях является лингво-географический анализ, методика которого предложена А. Бейдиком [1]. В избранных для такого анализа произведениях отмечались географические названия, объекты и явления, которые после группировки заносились в специальные бланки-алгоритмы, подсчитывались и подавались в виде диаграмм. Диаграммы позволяют дать наглядное представление о насыщенности произведений писателя географической терминологией, ее структуру и доминирующие дефиниции.

В отличие от научного описания, литературно-художественное не является полным, однако несет обязательно эмоциональный заряд и акцентирует внимание на отдельных, наиболее интересных с точки зрения автора, свойствах природных или антропогенных геосистем. Такая информация может стать ценным источником географо-краеведческих исследований.

Список источников

1. Бейдик, О. Лінгво-географічний аналіз творів Джозефа Конрада (Юзефа Коженьовського) / О. Бейдик [Электронный ресурс] — Режим доступа: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/ VKNU_geograf/2008_55/11.pdf
2. Дьяконов, К. Н. Современные методы географических исследований: Кн. для учителя / К. Н. Дьяконов, Н. С. Касимов, В. С. Тикунов. — М.: Просвещение; АО «Учеб. лит.», 1996. — С. 5.

МЕТОДЫКА ПАЗАКЛАСНАЙ ПРАЦЫ ПА ТАПАНІМІЦЫ Ў ШКОЛЕ

І. І. Смалюга
БДПУ імя М. Танка
Мінск, Рэспубліка Беларусь

Тапаніміка — гэта навука аб паходжанні, змяненні, сэнсавым значэнні геаграфічных назваў. Тапанімія — гэта сукупнасць геаграфічных назваў якой-небудзь мясцовасці [1].

Геаграфічная назва — гэта не толькі адрасны знак, з дапамогай якога мы адрозніваем адзін аб'ект ад другога, дакладна ўказваем іх месцазнаходжанне. Адрасная функцыя тапонімаў самая

першая, спрадвечная, але не адзіная. Кожнае геаграфічнае імя валодае немалым пазнавальным патэнцыялам, нясе вялікі зарад культурнага і ідэалагічнага ўздзеяння, выхоўвае любоў і пашану да роднага краю, яго мінулага і сучаснага. Назвы — гэта неад'емная частка нашай спадчыны, своеасаблівы сімвал, у якім спалучаюцца гістарычныя здабыткі і светапогляд народа, гэта той таямнічы запіс, які апавядае нам пра мінулыя падзеі і здарэнні, яны — такі ж помнік нашай гісторыі, як і высечаныя з граніту манументы і абеліскі [2, с.4—5].

Мэта стварэння тапанімічнага кірунку краязнаўчай працы ў школе — пазнаёміць вучняў з асаблівасцямі тапанімікі роднага краю. Задачы пазакласнай працы па тапаніміцы: сфарміраваць у вучняў паняцці «тапаніміка», «тапанімічныя групы» і г.д.; пазнаёміць іх з метадамі і прыёмамі вывучэння назваў, разгледзець адметнасці тапанімікі роднага краю.

Ажыццяўляецца праз формы краязнаўчай працы:

1) факультатыўныя заняткі;

2) гурток: а) па тапанімічнаму краязнаўству, або б) літаратурна-тапанімічны (вучні знаходзяць літаратурныя творы пра тапанімічныя назвы, ствараюць вершаваныя творы пра назвы населеных пунктаў, гідранімічных абектаў, геаграфічныя помнікі і г.д.);

3) школьны тэатр (сцэнарыі на аснове тапанімічных паданняў і іншых літаратурных твораў);

4) экскурсійную дзейнасць;

5) паходы.

Збор тапанімічнага матэр'ялу.

1. Вывучэнне літаратурных крыніц: а) тапанімічных слоўнікаў; б) літаратурных тэкстаў тапанімічных паданняў. 2. Апытанне мясцовага насельніцтва (анкеціраванне). 3. Складанне карт мясцовасці на падставе змяненне назваў даследуемых аб'ектаў.

Важнае месца пры вывучэнні тапанімікі роднага краю належыць моўнаму фактару.

Атрыманыя веды па тапаніміцы могуць дапаўняць праграмны матэрыял па прадметам: «Мая Радзіма — Беларусь», «Гісторыя Беларусі», «Беларуская літаратура», «Геаграфія» і інш.

Спіс крыніц

1. Мезенко, А.М. Белорусская ономастика. Топонимия: учеб. пособие / А.М. Мезенко и др. — Минск: Элайда, 2012. — 260 с.
2. Рогалеў, А.Ф. Сцежкі ў даўніну: Геагр. назвы Беларус. Палесся / Мінск : Полымя, 1992. — 159 с.
3. Пракаповіч, І.М. Разнастайнасць форм і метадаў краязнаўчай работы і іх выкарыстанне ў сістэме школьнага краязнаўства / І.М.Пракаповіч // Геаграфія: праблемы выкладання. — 2003. — №4. — С. 77—92.
4. Ішчанка, А.А. Тапанімічнае краязнаўства / А.А. Ішчанка // Нар. Асвета. — 2001. — № 8. — С. 32—34.
5. Пракаповіч, І.М. Заняткі краязнаўчага гуртка па тэме «Тапаніміка Пастаўскага раёна» / І.М.Пракаповіч // Геаграфія: праблемы выкладання. — 2001. — №4. — С. 66—71.

РОЛЬ ПРИРОДООХРАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ СТАРШЕКЛАССНИКОВ

Р. В. Шайкин
Центр туризма и краеведения детей и молодежи «Ветразь» Минского района
п.Сенница, Минский район, Республика Беларусь

Согласно Кодексу Республики Беларусь об образовании, одним из принципов государственной политики в сфере образования, является принцип экологической направленности образования [1] . Экологические исследования ведутся на разных уровнях, в том числе и местном, краеведческом. Именно на этом уровне принимаются конкретные решения и предпринимаются конкретные шаги для оздоровления экологической обстановки. Краеведение, таким образом, становится важной составной частью экологического образования и воспитания [2].

Природоохранная деятельность учащихся — это деятельность по реализации школьных природоохранных мероприятий, направленных на достижение поставленной цели по решению конкретной экологической проблемы или ее фрагмента. Выделяются три основных компонента природоохранной деятельности старшеклассников: просветительский, практический и исследовательский [3].